

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie I C 262/16 Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej oddalił powództwo B. (...) N. (...) z siedzibą w G. przeciwko A. M. o zapłatę.

(wyrok – k. 31)

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa. Zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając naruszenie:

1. art. 233 k.p.c. poprzez:

a) brak wszechstronnego rozpoznania materiału dowodowego zebranego w sprawie polegające na rozpoznaniu jedynie części tego materiału z pominięciem: umowy sprzedaży wierzytelności wraz z wyciągiem z załącznika do umowy, rozliczenia wierzytelności, co w efekcie doprowadziło do uznania, że powód nie wykazał istnienia dochodzonego pozwem roszczenia;

b) przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażające się w sprzecznym z zasadami logicznego wnioskowania i doświadczenia życiowego uznaniu, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu nie stanowi wiarygodnego dowodu istnienia wierzytelności, podczas gdy księgi rachunkowe funduszu podlegają kontroli Komisji Nadzoru Finansowego, a więc stanowią wiarygodny dowód na poprawność zawartych w nich danych, a zapisy w tym wyciągu są spójne z całością dokumentacji zgromadzonej w sprawie;

1. art. 128 § 1 k.p.c. w zw. z art. 129 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 308 k.p.c. i 309 k.p.c. poprzez pominięcie treści art. 128 k.p.c. oraz błędną wykładnię powołanych przepisów, a w konsekwencji błędną odmowę mocy dowodowej dokumentom przedłożonym przez powoda, w tym umowie zawartej przez pozwaną z pierwotnym wierzycielem, jako kopiom dokumentów i brak dokonania ich oceny jako innych środków dowodowych, podczas gdy żaden przepis nie nakłada na stronę obowiązku przedkładania dokumentów w oryginale lub uwierzytelnionej kopii (nawet gdyby powód przedłożył niepoświadczone za zgodność z oryginałem dokumenty), jako że obowiązek ten powstaje dopiero na żądanie strony przeciwnej, zatem brak było podstaw do odmowy im mocy dowodowej;

2. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak uzasadnienia podstawy faktycznej oraz przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda, poza ogólnikowym stwierdzeniem, że nie stanowi on dokumentu urzędowego;

3. art. 6 k.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie, tj. nazbyt formalistyczne podejście przez Sąd I instancji do zasady szybkości postępowania i doprowadzenie tym samym do zakończenia procesu ze szkodą dla rozpoznania sprawy (podczas gdy twierdzenia powoda budziły uzasadnione wątpliwości Sądu), co z kolei naruszyło prawo powoda do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny Sąd;

4. art. 230 k.p.c. w zw. z art. 339 k.p.c. polegające na jego niezastosowaniu i uznaniu okoliczności istnienia i wysokości zadłużenia pozwanej za nieudowodnioną, podczas gdy strona pozwana na żadnym etapie postępowania powyższego nie kwestionowała, co kwalifikowało uznanie przez Sąd faktu zarówno istnienia jak i wysokości zadłużenia za przyznany;

5. nierozpoznanie istoty sprawy.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania, względnie o uchylenie skarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto powód wniósł

o przeprowadzenie w trybie art. 381 k.p.c. dowodów z dokumentów wymienionych szczegółowo w apelacji. Wskazał, że potrzeba ich powołania powstała dopiero na obecnym etapie postępowania, a przeprowadzenie dowodu ma kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia, biorąc pod uwagę motywy, jakimi kierował się Sąd I instancji, oddalając powództwo.

(apelacja – k. 59-66v)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Skarżący w pierwszej kolejności zarzucił naruszenie przez Sąd Rejonowy przepisu art. 233 k.p.c.

Stosownie do powołanego przepisu, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądzenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron, na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. był bezzasadny. Nie sposób zarzucić Sądowi I instancji dokonania dowolnej, sprzecznej z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego oceny zgromadzonych w sprawie dowodów. Wbrew treści apelacji, Sąd Rejonowy dokonał oceny całego zebranego na datę zamknięcia rozprawy materiału dowodowego w sprawie. Rację ma przy tym Sąd I instancji, iż dokumenty złożone przez stronę powodową po zamknięciu rozprawy należało pominąć jako spóźnione stosownie do art. 207 § 6 k.p.c. oraz art. 316 k.p.c. Na powodzie, stosownie do art. 6 k.c. i 232 k.p.c. spoczywa obowiązek udowodnienia zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia. Już na etapie składania pozwu powód winien mieć świadomość ciężących na nim obowiązków procesowych (szczególnie, gdy jest podmiotem profesjonalnie zajmującym się obrotem wierzytelnościami reprezentowanym przez fachowego pełnomocnika). Powód, ponosi zatem ryzyko nieudowodnienia okoliczności podnoszonych w pozwie.

Co do zarzutu odmowy wiarygodności przez Sąd Rejonowy załącznikowi do umowy cesji z dnia 3 czerwca 2015 r. należy wskazać że nie miało to istotnego wpływu na treść orzeczenia. W pierwszej kolejności powód nie udowodnił bowiem, aby przysługiwała mu wierzytelność będąca przedmiotem cesji. Dopiero na marginesie Sąd Rejonowy zważył, iż powód nie udowodnił również przejścia wierzytelności na rzecz powoda. Z samego zaś faktu skonkretyzowania wierzytelności w wydruku komputerowym załącznika do cesji wierzytelności nie można wywodzić, iż wierzytelność

ta rzeczywiście istniała w wysokości wskazanej w załączniku. Sam załącznik do umowy cesji nie stanowi wobec tego wystarczającego dowodu na okoliczność istnienia wierzytelności. Poza tym powód załączył do akt sprawy umowę cesji z 1 czerwca 2015 r., wobec czego znajduje się ona poza zakresem zainteresowania w niniejszej sprawie. Wierzytelność względem pozwanej miała bowiem zostać sprzedana 3 czerwca 2015 r.

Sąd Rejonowy nie odmówił mocy dowodowej wyciągowi z ksiąg rachunkowych funduszu, co zdaje się podnosić skarżący w apelacji. Sąd I instancji słusznie natomiast ocenił, iż dokument ten ma jedynie moc dokumentu prywatnego, stanowiąc dowód na okoliczność, że osoba podpisana pod dokumentem złożyła oświadczenie określonej treści

w przeciwieństwie do dokumentu urzędowego, który stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Sąd nie zanegował zatem samej mocy dowodowej przedmiotowego dokumentu, a jedynie podkreślił, iż jest to moc dowodowa dokumentu prywatnego,

a nie urzędowego. Trudno natomiast uznać, aby sam wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu stanowił wystarczający dowód na okoliczność istnienia zadłużenia pozwanej w określonej wysokości z tytułu umowy kredytu zawartej z pierwotnym wierzycielem w sytuacji,

gdy zachodzą istotne rozbieżności co do wysokości zadłużenia przedstawionego

w powołanym wyciągu z ksiąg funduszu, a limitem kredytowym wynikającym z umowy załączonej do pozwu. Sam fakt, że księgi funduszu podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego nie oznacza, że dane ujawnione w wyciągach z tych ksiąg są zgodne

z rzeczywistym stanem rzeczy, szczególnie, że prawidłowość wyliczenia wysokości zadłużenia, w tym należności ubocznych wyliczonych tak przez obecnego jak i poprzedniego wierzyciela podlega kontroli sądu.

Chybiony był zatem również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy

w sposób wyczerpujący uzasadnił bowiem, dlaczego wyciąg z ksiąg rachunkowych ma jedynie moc dokumentu prywatnego a nie urzędowego.

Skarżący zarzucił również naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie, tj. nazbyt formalistyczne podejście

przez Sąd I instancji do zasady szybkości postępowania i doprowadzenie tym samym

do zakończenia procesu ze szkodą dla rozpoznania sprawy (podczas gdy twierdzenia powoda budziły uzasadnione wątpliwości Sądu), co z kolei naruszyło prawo powoda

do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny Sąd.

W niniejszej sprawie z uwagi na fakt, że okoliczności wskazane w pozwie budziły uzasadnione wątpliwości Sądu Rejonowego, brak było podstaw do wydania wyroku zaocznego uwzględniającego powództwo. Trudno przy tym uznać, aby Sąd miał dopuszczać z urzędu dowód dla wyjaśnienia tych okoliczności, szczególnie gdy powód reprezentowany był

przez fachowego pełnomocnika.

W tym miejscu należy podnieść, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzenia

w celu uzupełniania lub wyjaśniania twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ta kwestia była przedmiotem wielu orzeczeń – jak choćby wyroku z dnia 12 grudnia 2000 roku wydanego

w sprawie o sygnaturze akt V CKN 175/00, opublikowanego w OSP 2001/7-8/116, uchwały składu siedmiu sędziów z 19 maja 2000 roku w sprawie o sygnaturze akt III CZP 4/00, opublikowanej w OSNC 2000/11/195, wyroku z dnia 24 czerwca 1998 roku w sprawie

o sygnaturze akt I PKN 194/98, opublikowanego w OSNAP 1999/13/425 oraz wyroku z dnia 25 września 1997 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt II UKN 271/97,

a opublikowanego w OSNAP 1998/14/430. Główna idea, którą Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela, jest następująca: sąd podejmuje z urzędu inicjatywę dowodową jedynie w sytuacjach szczególnych. Obecnie obowiązek dowodzenia obciąża same strony. Możliwość przewidziana w zdaniu drugim art. 232 k.p.c. stanowi jedynie wspierające

uprawnienie sądu. W żadnym razie nie może prowadzić do zastępowania stron w spełnianiu ich obowiązków. Już na marginesie warto zaznaczyć, że działanie sądu z urzędu w sytuacji nieuzasadnionej może prowadzić do naruszenia jednej z naczelných zasad (wywiedzionej z treści art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), a mianowicie prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron.

Bezzasadny był również zarzut naruszenia art. 128 § 1 k.p.c. w zw. z art. 129 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 308 k.p.c. i 309 k.p.c. Skarżący podniósł w treści apelacji, iż Sąd pominął przy ustalaniu stanu faktycznego kopię umowy kredytu, co skutkowało nierozpoznanie istoty sprawy. Przedmiotowa umowa stanowiła jednakże podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Sąd I instancji wskazał wprost w uzasadnieniu wyroku, iż, wprawdzie pewna część złożonych przez stronę powodową „dokumentów” to tylko kserokopie, z których części zawodowy pełnomocnik powoda nie poświadczył za zgodność z oryginałem, to jednak ich treść nie była kwestionowana przez stronę pozwaną. Sąd Rejonowy uwzględnił zatem przedmiotową kopię przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy.

Ostatecznie bezzasadny był również zarzut naruszenia art. 230 k.p.c. w zw. z art. 339 k.p.c. Należy podnieść, że dyspozycja art. 339 § 2 k.p.c. nie oznacza, że powód zwolniony jest od obowiązku przedstawienia dowodów na okoliczności, z których wywodzi skutki prawne. Przepis art. 339 § 2 k.p.c. łagodzi bowiem jedynie rygory procesowe w zakresie kwestii uznania określonej okoliczności za udowodnioną. Wobec powyższego, nawet przy biernej postawie strony pozwanej, nie jest możliwym przyjęcie za prawdziwe twierdzeń pozwu i uwzględnienie na tej podstawie roszczenia powoda, jeśli budzą one uzasadnione wątpliwości sądu. Z powodów podanych wyżej nie jest również możliwe zastąpienie strony w obowiązkach dowodowych wynikających z art. 6 k.c. i 232 k.p.c.

Sąd pominął dowody zgłoszone w apelacji stosownie do art. 381 k.p.c. Potrzeba powołania przedmiotowych dowodów istniała już bowiem na etapie składania pozwu.

W tym stanie faktycznym apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku Sądu Rejonowego stosownie do art. 350 § 3 k.p.c.